

Financieel Jaarbericht

Veiligheidsregio Haaglanden

2016

INHOUDSOPGAVE

Jaarverslag	Pagina
1. Algemeen	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Leiding en bestuur	4
1.3 Resultaten	5
2. Paragrafen	6
2.1 Gemeentelijke bijdrage	7
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	7
2.3 Bestemmingsvoorstel gerealiseerd resultaat	11
2.4 Onderhoud kapitaalgoederen	12
2.5 Financiering	12
2.6 Bedrijfsvoering	12
2.7 Klachten	14
2.8 Verbonden partijen	14
Jaarrekening	
3. Balans	16
4. Overzicht van baten en lasten	17
5. Toelichting	19
5.1 Waarderingsgrondslagen	19
5.2 Toelichting op de balans	22
5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	30
5.4 SiSa verantwoording	42
5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)	44
5.6 Ondertekening van de jaarrekening	46
5.7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	47
Bijlagen	
1. Kostenverdeelstaat	51
2. Personele sterkte en personeelslasten	52
3. Inkomensoverdrachten	53
4. Treasury	54
5. Investeringsplan	55
6. Kosten overgangsregeling FLO	56
7. Overzicht gebruikte afkortingen	57

1. Algemeen

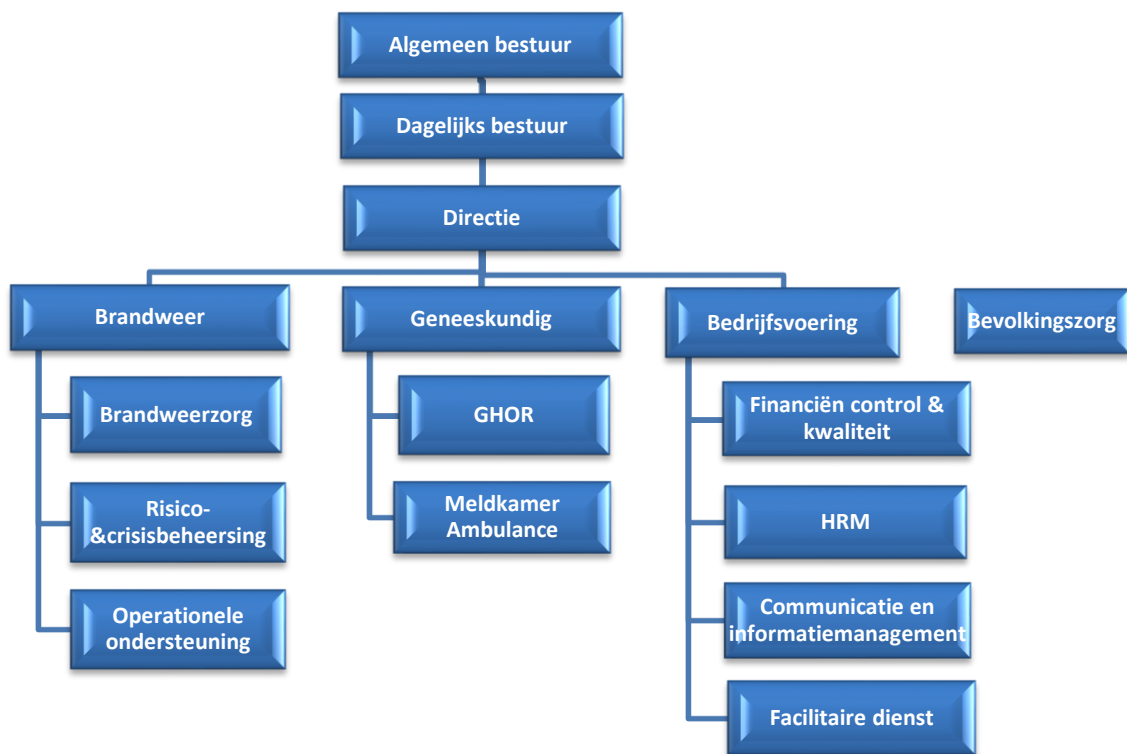
1.1 Inleiding

Veiligheidsregio Haaglanden

Dit is het financieel jaarbericht over het jaar 2016 van de Veiligheidsregio Haaglanden gevestigd aan de Dedemsvaartweg 1 te Den Haag. De VRH is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

De Gemeenschappelijk Regeling Veiligheidsregio Haaglanden is hét orgaan voor fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Haaglanden. Deze organisatie omvat brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en de gemeenschappelijke meldkamer. Alle activiteiten richten zich op het vergroten van veiligheid van de Haaglandse bevolking en de bezoekers van de regio.

Het organogram van de veiligheidsregio ziet er als volgt uit:

Verbindend Vakmanschap in Veiligheid en Zorg

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) staat 24 uur per dag, 7 dagen in de week klaar voor veiligheid en zorg in de regio. Zij bundelt hiervoor de krachten van verschillende partners om samen goed voorbereid te zijn op dagelijkse, maar ook op grootschalige incidenten en deze slagvaardig te bestrijden. Daarbij treedt de VRH op als regisseur bij het organiseren en uitvoeren van de hulpverlening.

Doelstelling

De doelstelling van de veiligheidsregio is verwoord in artikel 3 van de Gemeenschappelijke Regeling (2016). De VRH behartigt de belangen van de gemeenten ten aanzien van de overgedragen taken op de volgende terreinen:

- a. brandweerzorg;
- b. geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- c. rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- d. het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer.

Het doel van de Veiligheidsregio Haaglanden is de bestuurlijke en operationele slagkracht en daarbij de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren.

De Veiligheidsregio Haaglanden bestaat uit:

1. Brandweer Haaglanden (en meldkamer);
2. Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR);
3. Meldkamer Ambulancezorg (MKA).

Financieel jaarbericht

Dit jaarverslag vormt met de jaarrekening het financieel jaarbericht van de Veiligheidsregio Haaglanden. De inhoudelijke verantwoording over en toelichting op het uitgevoerde beleid staan in het jaarverslag. Dit jaarbericht bestaat uit een algemeen deel, de balans en het overzicht van baten en lasten, de toelichtingen en tot slot een aantal bijlagen. Primair wordt het financiële resultaat van de VRH verantwoord en toegelicht in de jaarrekening. Voor de evaluatie van de realisatie van de doelstellingen op productniveau wordt verwezen naar paragraaf 5.3.

1.2 Leiding en bestuur

Dagelijkse leiding Veiligheidsregio Haaglanden

De commandant brandweer, Esther Lieben, en de directeur publieke gezondheid, Ton van Dijk vormen de dagelijkse leiding van de Veiligheidsregio Haaglanden. Esther Lieben heeft de dagelijkse leiding over de regionale brandweer, Ton van Dijk geeft leiding aan de GHOR en de MKA. Daarnaast hebben zij gemeenschappelijke verantwoordelijkheden, zoals personeel, financiën, informatievoorziening, communicatie, beleids- en bestuurs-ondersteuning en medezeggenschap.

Algemeen Bestuur van negen burgemeesters

Het Algemeen Bestuur bepaalt de hoofdlijnen van het regionale veiligheidsbeleid en stelt de daaruit voortvloeiende beleidsplannen vast. Verder neemt het Algemeen Bestuur besluiten over onderwerpen als de begroting, de jaarrekening en het beheer van de organisatie.

Het Algemeen Bestuur van de VRH bestaat uit de negen burgemeesters van de regio:

dhr. J.J. van Aartsen,	burgemeester Den Haag (voorzitter)
dhr. C.B. Aptroot,	burgemeester Zoetermeer (plaatsvervangend voorzitter portefeuille informatievoorziening en meldkamer)
dhr. M.J. Bezuijen,	burgemeester Rijswijk, (portefeuille rampenbestrijding & crisisbeheersing)
mw. F. Ravestein,	burgemeester Pijnacker-Nootdorp (portefeuille acute zorg)
dhr. J.Th. Hoekema,	burgemeester Wassenaar (portefeuille P&O en GHOR)
dhr. A.J. Rodenburg,	burgemeester Midden-Delfland (portefeuille financiën)
dhr. J.W. van der Sluijs,	burgemeester Leidschendam-Voorburg (portefeuille gemeenten/Oranje Kolom) tot 1 september
dhr. K. Tigelaar	burgemeester Leidschendam-Voorburg (portefeuille gemeenten/Oranje Kolom) per 1 september
dhr. J. van der Tak,	burgemeester Westland (portefeuille brandweer)
dhr. G.A.A. Verkerk,	burgemeester Delft (portefeuille vitale infrastructuur) tot 1 september
mw. J.M. van Bijsterveldt	burgemeester Delft (portefeuille vitale infrastructuur) vanaf 1 september

Het nemen van besluiten door het Algemeen Bestuur vindt plaats op basis van een gewogen stemverdeling*1 te weten:

a. gemeenten < 30.000 inwoners	: 1 stem;
b. gemeenten ≥ 30.000 tot 90.000 inwoners	: 2 stemmen;
c. gemeenten ≥ 90.000 tot 150.000 inwoners	: 3 stemmen;
d. gemeenten ≥ 150.000 tot 300.000 inwoners	: 4 stemmen;
e. gemeenten ≥ 300.000 inwoners	: 5 stemmen.

Voor de vaststelling van het aantal inwoners van de betrokken gemeente(n) wordt uitgegaan van de per 1 januari van het voorafgaande jaar door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door dhr. J.J. van Aartsen (vrz.), dhr. C.B. Aptroot (plv.vrz.), dhr. A.J. Rodenburg (portefeuille financiën) en dhr. J.Th. Hoekema (portefeuille P&O en GHOR).

*1 Gemeenschappelijke Regeling VRH; artikel 8.

1.3 Resultaten

Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2016 bedraagt **voordelig € 1,1 mln.**

Het behaalde resultaat ligt in de lijn met de in de bestuurlijke marap 2016 gerapporteerde verwachting.

Het voordelige resultaat 2016 is op hoofdlijnen samengesteld uit de volgende posten:

Voordeel vacatureruimte **voordelig € 1,1 mln.**

De formatie van Veiligheidsregio Haaglanden bestaat in 2016 uit 843 fte en ca. 320 vrijwilligers. Ten opzichte van 2015 is een deel van de gekazerneerde vrijwilligers formatie omgezet in vaste formatie (13 fte) voor de operationele dienst.

Belangrijkste oorzaak voor het voordelige resultaat is het aantal vacatures in 2016. De VRH heeft het afgelopen jaar prioriteit gegeven aan de instroom van nieuwe brandwachten. Sinds de regionalisering van de brandweer in 2010 is voor het eerst gestart met de werving en opleiding van aspirant-brandwachten. De voorbereidingen waren eind 2015 al in volle gang. Na een zorgvuldige selectieprocedure zijn variërend tussen 1 mei en 1 december, in 2016 in totaal 47 medewerkers gestart met de opleiding. Hiervan was de helft eind 2016 operationeel. Hierdoor komt de operationele sterkte van de brandweer minder onder druk te staan. Tevens geeft dit ruimte om te werken aan de vernieuwing van de organisatie en deze daarmee toekomstbestendig te maken.

De geoefendheid van de operationele dienst is in 2016 achtergebleven. Oorzaken zijn de noodzakelijke inspanningen voor het opleiden en werven van nieuwe brandwachten en de gedraaide zondagsdiensten vanwege acties in het kader van het vroegpensioen.

Incidentele afwaardering boekwaarde **nadelig** **€ 0,5 mln.**

De brandweerkazerne Haagse Hout in Den Haag is niet meer in gebruik. Alle activiteiten zijn verplaatst naar andere locaties. Het algemeen bestuur heeft ingestemd met afstoten van het pand en afwaardering tot de taxatiewaarde (AB oktober 2016). In dit kader is € 459.000 extra afgeschreven op de boekwaarde.

Incidentele meevaller afrekening meldkamer **voordelig** **€ 0,3 mln.**

Vermeldenswaardig is de afrekening t/m 2015 van de gezamenlijke meldkamerkosten met de politie. Vanuit voorzichtigheidsbeginsel had de VRH een behoudende inschatting in de boeken staan. Inmiddels zijn kosten die de VRH had voorgesloten vergoed, en zijn er geen nieuwe tegenvallers gebleken, in totaal € 0,3 mln.

Onvoorzien niet nodig **voordelig** **€ 0,2 mln.**

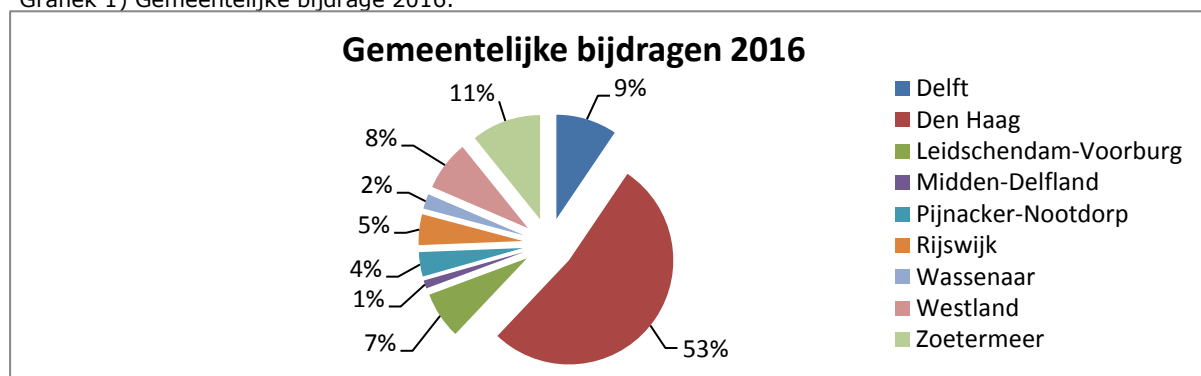
In de gemeentelijke bijdrage is een bedrag van € 0,15 per inwoner, ofwel € 166.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het AB heeft niet besloten deze post aan te wenden.

2. Paragrafen

2.1 Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage 2016 was begroot op € 78.788.000. In deze bijdrage is o.a. een post onvoorzien opgenomen van € 0,15 per inwoner. Omdat het AB niet besloten heeft deze bijdrage in 2016 aan te wenden, is deze derhalve niet gefactureerd. De werkelijke bijdrage 2016 is vastgesteld op € 77.825.000. Het verschil wordt onder andere veroorzaakt door de nacalculatie van de overgangsregeling FLO en een bezuiniging op het pluspakket van de gemeente Den Haag. De bijdrage per gemeente over het jaar 2016 ziet er grafisch als volgt uit.

Grafiek 1) Gemeentelijke bijdrage 2016.

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt u geïnformeerd over potentiële risico's en de vertaling van deze risico's tot een acceptabel weerstandsvermogen. Risicomanagement is het bewust worden, identificeren, kwantificeren en beheersen van relevante risico's. De risico's worden twee keer per jaar geïnventariseerd en geactualiseerd. Vervolgens wordt bepaald of het hier afgedekte, of niet afgedekte risico's betreft. Voor de niet afgedekte risico's dient een weerstandscapaciteit te worden aangehouden. De risicomanagementrapportage wordt u aangeboden via de bestuurlijke marap, de jaarrekening en de begroting.

Weerstandscapaciteit

Op basis van risico-identificatie en de risicomatrix is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Uitgangspunt hierbij is de statische benadering die ervan uitgaat dat de risico's zich niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang voor zullen doen. De weerstandscapaciteit binnen de VRH bestaat uit de algemene reserve. Deze reserve dient ter dekking van geïdentificeerde risico's van materiële aard. Risico's met een beperkt financieel beslag worden gedekt uit de lopende exploitatie en de post onvoorzien. De toevoeging van een voordelig resultaat aan de algemene reserve is regel tot de algemene reserve het maximum heeft bereikt van 1% van de begrotingsomzet. De post onvoorzien, groot € 166.000, is gebaseerd op € 0,15 per inwoner. Daarnaast wordt de weerstandscapaciteit gevormd door de deelnemende gemeenten die garant staan voor de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden.

Tabel 1) Overzicht samenstelling weerstandscapaciteit. (bedragen * € 1.000)

Reserves	2016
Algemene reserve	1.466
Weerstandscapaciteit	1.466

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit;

Tabel 2) Berekening benodigde weerstandscapaciteit. (bedragen * € 1.000)

Risico's versus weerstandscapaciteit	2016
<i>Incidentele risico's</i>	
Transitie landelijke meldkamerorganisatie	429
2 ^e loopbaan beleid	350
<i>Structurele risico's</i>	
Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers	267
Aansprakelijkheid dienstverlening	179
Terrorismegevolgbestrijding	130
Gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW	103
Totale geïdentificeerde niet afgedekte risico's	1.458
Gewenste weerstandscapaciteit	1.458
Beschikbare weerstandscapaciteit	1.466

Risico's:

De VRH onderkent een aantal niet afgedekte risico's. Hieronder is aangegeven welke risico's de VRH onderkent en in hoeverre, indien dit risico zich voordoet, een beroep wordt gedaan op de weerstandscapaciteit.

Ten opzichte van de jaarrekening 2015 is één risico geen onderdeel meer van de risicoparagraaf. Met betrekking tot 'Arbeidshygiëne en Beroepsziekte' zijn in 2016 diverse maatregelen getroffen waardoor het risico aanzienlijk is verkleind.

Het risico inzake "Terrorismegevolgbestrijding" is toegevoegd. Met betrekking tot dit risico worden in 2017 maatregelen genomen met als doel om de VRH in staat te stellen om haar taken uit te voeren bij dreiging tijdens en na grootschalige geweldsincidenten. De gevolgen van groot molest zijn niet direct verzekeraar. De VRH houdt rekening met de financiële gevolgen.

Incidentele risico's

Transitie landelijke meldkamerorganisatie

In 2013 is het transitieakkoord landelijke meldkamerorganisatie (LMO) getekend. In dit transitieakkoord is afgesproken de realisatie van een landelijke meldkamerorganisatie met maximaal 10 meldkamers. Dit einddoel blijft overeind, maar recent heeft de minister van V en J aangegeven dat de aanpak van de transitie naar de LMO wordt gefaseerd. De prioriteit ligt bij de regionale samenvoegingstrajecten en het vormen van de landelijke ICT. De inschatting is dat dit in 2020 gerealiseerd kan zijn. De vervolgstappen in de transitie moeten duidelijkheid geven over mogelijke incidentele frictiekosten en de wijze van financieel afrekenen. Vooralsnog is er een bijdrage in de frictiekosten beschikbaar gesteld door de minister van VenJ. Conform een verdeelsleutel zijn de totale transitiekosten voor de VRH berekend op € 429.000.

2e Loopbaanbeleid

Per 1 januari 2006 werd het functioneel leeftijdsontslag (FLO) bij de brandweer herzien en de 2e loopbaan ingevoerd. Brandweermedewerkers in een bezwarende functie stromen in beginsel na twintig jaar door naar een niet-bezwarende functie, om zo gezond én gemotiveerd hun pensioen te kunnen halen. Om dit mogelijk te maken investeren medewerker en werkgever in een passende beroepsopleiding. Indien deze cao afspraken in overleg met de vakbonden tussentijds niet aangepast worden, zal ingaande 2021 sprake zijn van aanzienlijke meerkosten. De uitkomst van het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO) kan ook aangeven dat het voor een brandweermedewerker verstandig is eerder naar een niet-bezwarende functie door te stromen. Het risico is berekend op € 350.000.

Structurele risico's

Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers

De VRH hecht er aan de brandweertzorg in Haaglanden te blijven verzorgen door een beroepsbezetting in combinatie met vrije instroomvrijwilligers. Om de paraatheid te kunnen garanderen wordt de beschikbaarheid van vrijwilligers permanent gemonitord en eventueel maatregelen genomen. Zo is het streven de beschikbaarheid te vergroten door het bedrijfsleven te betrekken. Zij kunnen medewerkers stimuleren toe te treden tot de brandweer. Daarnaast zijn vier posten opgeleid om te werken met variabele voertuigbezetting. Dit vergroot onze flexibiliteit. Gezien de landelijke terugloop in aantallen

vrijwilligers onderkent de VRH het dat ondanks de inspanningen de werving niet volledig zal slagen. Het risico is berekend op € 267.000.

Aansprakelijkheid dienstverlening

De dienstverlening van de VRH is vastgelegd in procedures. Zo zijn kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening geborgd. Mocht de kwaliteit van de dienstverlening onverhoopt tekort schieten, dan is dit risico deels afgedekt via een WA verzekering. De ervaring leert dat er sprake is van een restrisico (juridische kosten etc.). In het geval van een griep pandemie is de kwantiteit een risico. In dat geval wordt enerzijds de zorgvraag groter, anderzijds valt veel personeel wegens ziekte uit. Het risico is deels afgedekt door het Draaiboek Griep pandemie en Afschaalmodel Brandweer. Het risico wordt geraamd op € 179.000.

Terrorismegevolgbestrijding

Na de aanslag op bijvoorbeeld de kerstmarkt in Berlijn in december 2016 en de aanslagen in Brussel in maart 2016 is het reëel dat veiligheidsdiensten, waaronder de veiligheidsregio's, in Nederland zich voorbereiden op terroristische aanslagen. Dit is in lijn met het door de NCTV vastgestelde dreigingsniveau in Nederland zijnde 'substantieel'. De VRH bereidt zich voor door middel van het project 'optreden bij grootschalige geweldsincidenten'. Door dit project wordt geborgd dat alle medewerkers binnen de organisaties opgeleid en geoefend zijn voor het optreden gedurende een grootschalig geweldsincident en zich bewust zijn van de aanwezige dreiging. Doordat groot molest niet direct verzekeraar is in Nederland ontstaat een financieel risico. Het risico is berekend op € 130.000.

Gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW

Voor de gevolgen van arbeidsongeschiktheid van medewerkers, het werkgeversrisico WGA (Wet gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid), is de VRH eigen risico drager. Dit is financieel voordeliger dan het volledig te verzekeren. Ingaande 2017 wijzigt de regelgeving en zal het eigen risicodragerschap mogelijk ook de WGA-flex en de ZW omvatten. Ook voor de gevolgen van de werkloosheidswet is de VRH verplicht eigen risico drager, dit betreft zowel tijdelijke als vaste medewerkers. In de budgetten is hier rekening mee gehouden. Echter deze keuze brengt wel een restrisico met zich mee. Het totale beslag op het weerstandvermogen is berekend op € 103.000.

Overgangsregeling FLO

Door veranderde wetgeving zijnde "afschaffing levensloopregeling", "versoering fiscale ruimte voor storting pensioen" en "verschuiving ingangsdatum AOW" wijzigt het FLO overgangsrecht zoals dit vanaf 01-01-2006 van kracht is geweest en is herziening van de regeling noodzakelijk geworden. Binnen het Landelijk Overleg Brandweer Specifieke Voorwaarden zijn Werkgevers en Vakbonden hier over met elkaar in gesprek. De bonden en de werkgevers in de Brandweerkamer hebben zaterdag 29 oktober 2016 op hoofdlijnen een principeakkoord bereikt over de reparatie van het FLO-overgangsrecht. Een compleet onderhandelaarsakkoord, dat aan de respectievelijke achterbannen (bonden en de werkgevers) kan worden voorgelegd, wordt verwacht in de zomer van 2017. Naar alle waarschijnlijkheid is het uitgangspunt "budgettair neutraal" niet haalbaar en moet de werkgever rekening houden met een lastenverzwaring. Gemeenten dragen individueel zorg voor een voorziening voor deze kosten. In die zin is er voor de VRH geen sprake van een financieel risico.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle gekwantificeerde risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn. Deze ratio bedraagt 1,01 (1.466/1.458) en dit betekent dat het weerstandsvermogen "voldoende" is. Volledigheidshalve de toevoeging dat als risico's zich onverhoopt en tegelijkertijd voordoen en in de maximale omvang, die de gewenste weerstandscapaciteit te boven gaan.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{1.466 \text{ (Beschikbare weerstandscapaciteit)}}{1.458 \text{ (Gewenste weerstandscapaciteit)}} = 1,01$$

Tabel 3) Ratio weerstandsvermogen (x) betekenis

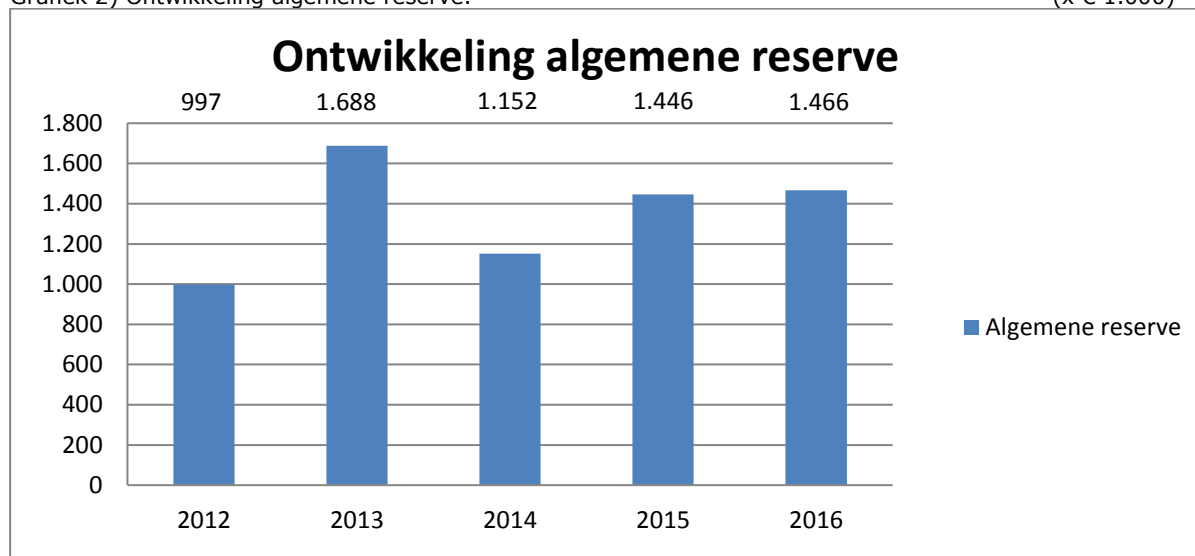
Betekenis	Ratio Weerstandsvermogen
Uitstekend	<2,0
Ruim voldoende	1,4 < x < 2,0
Voldoende	1,0 < x < 1,4
Matig	0,8 < x < 1,0
Onvoldoende	0,6 < x < 0,8
Ruim onvoldoende	< 0,6

Samengevat:

Ten opzichte van 2015 is de ratio weerstandsvermogen ongewijzigd. Het risico 'Arbeidshygiëne en beroepsziekten' maakt geen deel meer uit van de risicoparaagraaf. Het risico 'Terrorismegevolgbestrijding' is toegevoegd aan de risicoparaagraaf. In totaal is sprake van een restrisico van € 1.458.000. De ratio weerstandsvermogen is 'voldoende'.

Grafiek 2) Ontwikkeling algemene reserve.

(x € 1.000)

Ingaande 2012 is de algemene reserve afgestemd na bestuurlijke besluitvorming op de geïdentificeerde risico's en daarmee was de ratio weerstandsvermogen 'voldoende'. In 2016 is het weerstandsvermogen na actualisatie van de risico-inschatting als "voldoende" gekwalificeerd.

Ingaande 2015 is er een aantal nieuwe verplichte financiële kengetallen voor gemeenschappelijke regelingen. Deze kengetallen geven een indicatie in hoeverre de VRH het vermogen heeft om in ongunstige tijden haar activiteiten te kunnen voorzetten.

Tabel 4) Kengetallen

Kengetallen	2015	2016
Netto schuldquote	120,18	118,96
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	120,18	118,96
Solvabiliteitsratio	6,35	5,18
Structurele exploitatieruimte	2,17	1,12

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de VRH ten opzichte van de baten. De VRH heeft voor € 76 mln. materiele vaste activa op de balans staan. Hiervan betreft ca. 70% gebouwen (kazernes). Daarnaast heeft de VRH ruim € 40 mln. vooruitgefactureerde gemeentelijke bedragen op de balans staan. Deze posten leiden ertoe dat de schuldquote hoog is.

Het solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre de VRH aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De veiligheidsregio zelf heeft een beperkt eigen vermogen, omdat gemeenten garant staan voor eventuele risico's (zie eerder paragraaf 2.2). Als gevolg hiervan is een ratio van < 10% aanvaardbaar.

De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de VRH tegenvallers kan opvangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. De flexibiliteit is beperkt. De ruimte 2016 is van incidentele aard.

2.3 Bestemmingsvoorstel gerealiseerd resultaat

Het te bestemmen resultaat van de rekening bedraagt **€ 1.068.000**

Het AB zal bij het vaststellen van de jaarrekening een besluit nemen over de bestemming. Het voorstel is:

- een bedrag van **€ 910.000** terug te betalen aan de in de GR deelnemende gemeenten.
- Een bedrag van **€ 8.000** te onttrekken aan de algemene reserve van de VRH. Hiermee is de ratio weerstandsvermogen 1,0 zijnde 'voldoende'.
- de post onvoorzien van **€ 166.000** niet in rekening te brengen. Gelet op het resultaat 2016 is de post onvoorzien niet benodigd.

2.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Panden

De VRH heeft een 24-tal panden in gebruik. De kazernes/kantoorpanden in Den Haag (6), Delft (1), Rijswijk (1), Leidschendam-Voorburg (1), Pijnacker-Nootdorp (1), Wassenaar (1) en Zoetermeer Oosterheem (1) zijn in eigendom van de VRH. De overige panden in Midden-Delfland (3), Westland (7), de Yp (1) en Zoetermeer Stadshart (1) worden gehuurd.

De conditiemeting van de panden is verwerkt in het meerjaren-onderhoudsplan. Het plan voorziet in een overzicht van onderhoudsactiviteiten voor de jaren 2016-2024. De uitvoering van het onderhoud is het afgelopen jaar achtergebleven. De VRH is in overleg met de uitvoerder over een (herziene) planning.

Het uitvoeren van de activiteiten van het onderhoudsplan garanderen dat de panden op het onderhoudsniveau 3 blijven. Het jaarlijkse groot onderhoudsbudget hiervoor bedraagt € 892.000. De fluctuatie in de uitgaven wordt opgevangen via de voorziening groot onderhoud. Hierbij is gedacht aan lange termijn functionaliteit, veiligheid, maar ook aan duurzaamheid en reductie van energieverbruik. Bij het gunnen van langjarige onderhoudscontracten voor installatieonderhoud is energiebesparing een speerpunt.

In 2016 is op de kazerne Oosterheem een pilotproject duurzaamheid gestart. Er worden hier zonnepanelen geplaatst, installaties aangepast en de verlichting wordt verduurzaamd via ledverlichting.

Overige kapitaalgoederen

De VRH heeft ook voor het voertuigenbestand en de repressieve middelen een meerjarig investerings- en onderhoudsplan vastgesteld. De planning omvat ook de verplichte keuringen en certificeringen van het operationeel materiaal. Het onderhoudswerk aan de voertuigen en het repressieve materiaal wordt grotendeels in eigen beheer gedaan.

2.5 Financiering

Voor de financiering maakt de VRH zoveel mogelijk gebruik van eigen middelen. Voor de financiering van de materiële vaste activa heeft de VRH leningen afgesloten bij de BNG. De rentepercentages van de afgesloten leningen liggen tussen de 0,18% en de 4,9%. Medio 2016 heeft de VRH een nieuwe lening afgesloten van € 4.000.000. De lening portefeuille bedraagt eind 2016 € 61,2 mln. en de rentelast € 2,2 mln. De VRH blijft met de afgesloten leningen binnen de renterisiconorm.

2.6 Bedrijfsvoering

2.6.1 Rechtmatigheid

Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 7 december 2016 het controleprotocol rechtmatigheid 2016 vastgesteld. Hiermee heeft het Algemeen Bestuur ten behoeve van de interne en externe toetsing aanwijzingen gegeven over de reikwijdte, de normstellingen en de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Noemenswaardig is de in de rechtmatigheid-toets betrokken Financiële Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur in april 2011 en de Controleverordening ex artikel 213 van de Gemeentewet, zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 25 mei 2005. De VRH heeft het controleprotocol rechtmatigheid 2016 nader geoperationaliseerd in het intern controleplan. De accountant heeft bij haar externe toetsing gebruik gemaakt van de interne controlebevindingen.

2.6.2 Personeel

De formatie in de begroting 2016 van de VRH bedraagt 843 fte. De personele bezetting eind 2016 bedraagt 865 fte en is ten opzichte van eind 2015 toegenomen met 48 fte. De toename van de personele bezetting per eind 2016 is grotendeels te verklaren door de instroom van nieuwe aspirant brandwachten voor de operationele dienst. De klassen voor in totaal 47 brandwachten zijn variërend tussen 1 mei en 1 december in 2016 gestart. Hiervan was de helft eind 2016 operationeel. De tweede helft volgt in mei/juni 2017.

De gemiddelde bezetting van de VRH in 2016 bedraagt 836 fte. Rekening houdend met elders gedetacheerd personeel is sprake van gemiddeld 16 vacatures. Dit is de belangrijkste reden voor het incidentele voordelige resultaat. De totale bezetting is eind 2016 gestegen tot 865 fte.

De WNT 2016 stelt een jaarlijkse maximale beloning vast. Deze maximale beloning is ten opzichte van 2015 verhoogd met € 1.000. De maximale beloning 2016 is vastgesteld op € 179.000 per jaar. Voor 2016 heeft de VRH personeel ingeleend binnen de gestelde normering.

2.6.3 Informatiemanagement en automatisering

In 2016 heeft de VRH zich gericht op een aantal speerpunten:

De werkplek voor de operationele dienst (OD) bleek in het dagelijks gebruik functionele en technische beperkingen te hebben. De keuze is gemaakt om alle medewerkers van de OD over te zetten naar de standaard kantoorwerkplek. Op alle locaties is inmiddels VRH-Wifi beschikbaar.

Het programma Business Intelligence heeft een aantal belangrijke resultaten geboekt. Als basisvoorziening is een datawarehouse geïmplementeerd om uit verschillende administraties te kunnen integreren. Hiermee worden dashboards gerealiseerd, zodat informatie beschikbaar komt over bijvoorbeeld incidenten en ongewenste/onechte meldingen.

Het laatste speerpunt is informatiebeveiliging. De VRH volgt in dit kader het landelijke programma. De VRH heeft de belangrijke systemen op beveiligingsaspecten onderzocht en de (te nemen) maatregelen in gang gezet.

2.6.4 Investeringsen

In 2016 is op basis van het investeringsplan € 2.511.000 geïnvesteerd. Hiermee is bijna 50% van de investeringsbegroting gerealiseerd.

De gerealiseerde investeringen betreft vooral vervangingsinvesteringen in voertuigen en gebouwen. De investeringen staan toegelicht in bijlage 5. Investeringsplan.

Belangrijke reden voor het achterblijven van de investeringen is de vertraging op de Europese aanbesteding van bluskleding ad € 1,5 mln. Vanwege de acties van het operationeel personeel was het niet mogelijk de draagproeven tijdig af te ronden. De levering is nu voorzien 1^e helft 2017. Zonder deze vertraging zouden de investeringen ca. 77% van de begrote investering bedragen.

Desinvesteringen

In 2016 hebben er ook desinvesteringen plaatsgevonden. De kazerne Haagse Hout is niet meer in gebruik en het algemeen bestuur heeft in oktober 2016 besloten het pand af te stoten. Het pand is gewaardeerd tegen de lagere taxatiewaarde. Het verschil (€ 459.000) is ten laste van de exploitatie 2016 gebracht.

2.7 Klachten

In 2016 heeft de Veiligheidsregio 5 schriftelijke klachten ontvangen. Deze zijn allemaal binnen 2 weken afgehandeld. De wettelijke termijn bedraagt 6 weken. Er waren geen gegronde klachten bij. Een klacht was niet ontvankelijk omdat hij betrekking had op een voorval dat meer dan 5 jaar geleden had plaats gevonden. Een klacht had betrekking op verkeergedrag, een ging over parkeren en twee gingen over geluidsoverlast.

Bij de Meldkamer Ambulancezorg, die namens de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Haaglanden ruim 130.000 meldingen voor ambulancezorg verwerkt, zijn in 2016 29 klachten binnengekomen. De RAV Haaglanden is verantwoordelijk voor de afhandeling van deze klachten. In het jaarverslag van deze organisatie wordt over de afhandeling van deze klachten gerapporteerd.

Aansprakelijkstellingen

In 2016 zijn er 101 aanrijdingen geweest waarbij dienstvoertuigen betrokken waren, waarbij een schademelding aan de verzekeraar is gedaan. In 22 van deze gevallen is de Veiligheidsregio jegens andere weggebruikers aansprakelijk geacht door de verzekeraar en tot uitkering van de schade overgegaan.

Er zijn 11 aansprakelijkstellingen geweest voor de gewone WA verzekering. Doorgaans gaat dit om schade die ontstaat bij inzetten. Om een brand te kunnen bestrijden moet soms toegang worden verschaft tot gebouwen of terreinen van derden. Ook geparkeerde auto's of gestalde fietsen kunnen beschadigd raken. Wanneer de schade te wijten is aan onvoorzichtigheid van de brandweer, wordt deze vergoed. Als het veroorzaken van de schade onvermijdelijk is om de wettelijke taak te kunnen uitoefenen, is de Veiligheidsregio niet aansprakelijk.

2.8 Verbonden partijen

Er zijn geen privaat- dan wel publiekrechtelijke organisaties waarin de VRH een bestuurlijk en of een financieel belang heeft.

Jaarrekening

3. Balans

(bedragen in duizenden euro's)

BALANS PER 31 DECEMBER	2016	2015
ACTIVA		
Vaste activa		
1. Materiële vaste activa	76.449	79.927
1.1 Investerings met een economisch nut	76.449	79.927
Totaal vaste activa	76.449	79.927
Vlottende activa		
2. Uitzettingen met rentetypische looptijd <1 jaar	42.220	40.399
2.1 Vorderingen op openbare lichamen	27.852	31.741
2.2 Rijks schatkist	14.090	8.587
2.3 Overige vorderingen	278	71
3. Liquide middelen	463	90
3.1 Kassaldi	3	3
3.2 Banksaldi	460	87
4. Overlopende activa	2.156	2.516
Totaal vlottende activa	44.839	43.005
Totaal-generaal activa	121.288	122.932
PASSIVA		
Vaste passiva		
5. Eigen vermogen	6.286	7.808
5.1 Algemene reserve	1.466	1.446
5.2 Bestemmingsreserve OMS	2.346	2.224
5.3 Bestemmingsreserve BRW 2020	1.009	1.400
5.4 Bestemmingsreserve BDUR	306	306
5.5 Bestemmingsreserve overgangsregeling FLO	0	327
5.6 Bestemmingsreserve expl. Bevolkingszorg	91	73
5.7 Nog te bestemmen resultaat	1.068	2.032
6. Voorzieningen	1.446	984
6.1 Voorziening groot onderhoud	1.446	984
7. Langlopende schulden	61.168	61.370
7.1 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of groter	61.168	61.370
Totaal vaste passiva	68.900	70.162
Vlottende passiva		
8. Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	7.124	10.511
8.1 Overige schulden	7.124	10.511
9. Overlopende passiva	45.264	42.259
Totaal vlottende passiva	52.388	52.770
Totaal-generaal passiva	121.288	122.932

4. Overzicht van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016	Herziene begroting 2016 (2)	Vershil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-94.610	-92.314	-94.172	-438	-91.485
Baten	93.252	91.664	91.842	1.410	92.804
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-1.358	-650	-2.330	972	1.319
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves*</i>					
Bestemmingsreserve OMS	-122	250	100	-222	-89
Bestemmingsreserve BRW 2020	391	400	400	-9	341
Bestemmingsreserve BDUR	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve FLO	327	0	0	327	461
Bestemmingsreserve Bevolkingszorg	30	0	30	0	0
Keuzebudget vakantiegeld	1.800	0	1.800	0	0
Telling toevoeging/onttrekking	2.426	650	2.330	96	713
Gerealiseerde resultaat	1.068	0	0	1.068	2.032

*) Overeenkomstig bestuursbesluit.

Het gerealiseerde resultaat is € 1.068.000 voordelig.

De resultaten per product zijn verder toegelicht vanaf bladzijde 30.

De lasten 2016 zijn € 438.000 hoger dan de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de MKB. De hogere lasten worden gedekt door de in 2016 gerealiseerde hogere baten. Conform het controleprotocol van de VRH vallen deze afwijkingen buiten het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Conform artikel 28c van het BBV lichten wij hieronder de incidentele baten en lasten toe van (materiële) omvang.

1) Vanwege de invoering van het individuele keuzebudget (IKB) is er eenmalig sprake van eerder betalen van 7 maanden vakantiegeld. Dit heeft incidenteel € 1,8 mln extra lasten tot gevolg in 2016. Deze lasten zijn gedekt uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve (AB april 2016).

2) De brandweerkazerne Haagse Hout in Den Haag is niet meer in gebruik. Alle activiteiten zijn verplaatst naar andere locaties. Het algemeen bestuur heeft ingestemd met afstoten van het pand en afwaardering tot de taxatiewaarde (AB oktober 2016). In dit kader is incidenteel € 459.000 extra afgeschreven op de boekwaarde.

3) In het kader van het project Brandweer 2020 is in 2016 geïnvesteerd in de vernieuwing van de Brandweer. Voor de projecten 'vernieuwde repressie' en 'uitruk op maat' is in totaal € 391.000 uitgegeven. Deze kosten zijn gedekt uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve Brandweer 2020.

4) In 2015 zijn er meerkosten op de FLO gerealiseerd voor een bedrag van € 327.000. Deze meerkosten betreffen de gemeenten Delft en Pijnacker-Nootdorp. Conform AB besluit (april 2014) worden deze kosten voor een periode van 3 jaar gedekt uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve.

5) Vermeldenswaardig is de afrekening t/m 2015 van de gezamenlijke meldkamerkosten met de politie. Vanuit voorzichtigheidsbeginself had de VRH een behoudende inschatting in de boeken staan. De lagere afrekening heeft een incidentele meevaller tot gevolg van in totaal € 0,3 mln.

5.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De grondslagen zijn gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Algemeen uitgangspunt is dat het stelsel van baten en lasten wordt toegepast. Hoofddregel is dat als prijsgrondslag de historische kostprijs wordt gehanteerd inclusief BTW. De bedragen in de jaarrekening betreffen duizenden euro's tenzij anders vermeld. Alle vorderingen en schulden zijn tegen hun nominale waarde verantwoord.

Materiële vaste activa

Algemeen uitgangspunt is dat het baten- en lastenstelsel wordt toegepast. Hoofddregel is dat als prijsgrondslag de historische kostprijs inclusief BTW wordt gehanteerd. De post materiële vaste activa betreft investeringen met economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs en worden in de regel annuïtair (panden) of lineair (overig) afgeschreven. De afschrijving vangt aan vanaf het eerste boekjaar na ingebruikname van het actief.

Afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte technische of economische levensduur overeenkomstig de Financiële Verordening* ex art 212 Gemeentewet. Waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van het begrotingsjaar in aanmerking genomen. In 2016 is afgeschreven conform de financiële verordening zoals deze op 7 december 2016 door het Algemeen Bestuur nader is vastgesteld.

*Financiële Verordening art 10:

1. Materiële vaste activa zijn te onderscheiden in
 - a. investeringen met een economisch nut;
 - b. investeringen met een maatschappelijk nut.
2. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, zonodig aangepast voor duurzame waardevermindering.
3. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Investerings met een economisch nut.

1. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000,- of een levensduur korter dan 2 jaar, worden niet geactiveerd tenzij regelgeving anders voorschrijft.
2. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
3. Kosten voor het afsluiten van geldleningen, kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en het saldo van agio en disagio worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
4. Afschrijving van activa vindt plaats op basis van de lineaire methode. Voor specifieke objecten kan de annuïtaire methode toegepast worden.
5. De omslagrente voor de rentetoe rekening van de kapitaallasten wordt bepaald door het rentetotaal van de uitstaande leningen en de bij de begroting vastgestelde gecalculeerde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen.

6. De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, worden als volgt afgeschreven:
 - a. niet afschrijven: gronden, uitzondering erfpacht op basis van looptijd;
 - b. 40 jaar: nieuwbouw gebouwen;
 - c. 15-20 jaar: renovatie, aanpassing en aankoop van gebouwen technische installaties gebouwen, groot gereedschap;
 - d. 5-20 jaar hulpverleningsvoertuigen, containers, aanhangers, vaartuigen, afhankelijk van de richtlijnen van BZK ;
 - e. 10 jaar: meubilair en kantoorinventaris;
 - f. 5-10 jaar: brandweermateriaal, ladders, voertuiginventaris, OGS pakken, adembescherming, duikmateriaal;
 - g. 4-7 jaar: personen- en bestelauto's;
 - h. 5 jaar: kantoorapparatuur, automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen (uitgezonderd de kantoorautomatisering);
 - i. 3-5 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen dat wordt ingezet binnen de kantoorautomatisering.
 - j. Indien richtlijnen van de externe financier dit voorschrijven kan van de afschrijvingstermijnen onder a t/m i worden afgeweken.
7. Van het bepaalde in lid 9 kan door het Dagelijks Bestuur met inachtneming van het besluit Begroting en Verantwoording worden afgeweken. Afwijkingen worden ter kennis gebracht van het Algemeen Bestuur.

Flottende activa en passiva

Flottende activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Vorderingen worden gewaardeerd onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve betreft het weerstandsvermogen van de VRH. Daarnaast is er een aantal specifieke bestemmingsreserves voor bijvoorbeeld het Openbaar Meldsysteem (OMS): voor- en nadelen van de OMS exploitatie worden ten gunste of ten laste van deze reserve gebracht. In 2010 is een voorziening groot onderhoud t.b.v. de overgenomen panden gevormd. In 2016 heeft een dotatie aan deze voorziening plaatsgevonden op basis van de meerjarig onderhoudsplannen (MOP's). Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overheadtoerekening

De directie Bedrijfsvoering verzorgt de staffuncties zoals secretariële ondersteuning, personeelszaken, financiële zaken, ICT ondersteuning en communicatie. De kosten van deze afdeling worden toegerekend aan de producten van de VRH. Ook de kosten van de afdeling Facilitaire Dienst worden doorberekend naar de diverse producten. De producten van de VRH zijn; Brandweezorg, Crisisbeheersing, RAC, MKA en de GHOR. De hoofdgrondslag voor de toerekening is de loonsom van een afdeling.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector heeft de VRH zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

VPB

De VRH is in 2016 geen ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Op basis van de Wet markt en overheid is in 2016 getoetst of de VRH met ingang van 2016 wel of niet als ondernemer voor de vennootschapsbelasting moet worden aangemerkt.

5.2 Toelichting op de balans

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2016	31-12-2015
--------------------------	------------	------------

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

1.1 Investerings met economisch nut **76.449** **83.070**

	Boekwaarde primo	Investerings 2016	Desinvesteringe n 2016	Afschrijvingen	Boekwaarde ultimo
MVA					
Gronden	7.852			10	7.842
Gebouwen	56.914	957	506	2.453	54.910
Vervoermiddelen	11.439	1.243	0	1.643	11.039
Machines, apparaten, installaties	2.235	0	0	545	1.690
Overige materiële vaste activa	1.487	310	0	829	968
Telling	79.927	2.510	506	5.480	76.449
OHW		0			0
Telling	79.927	2.510	506	5.480	76.449

De investeringen zijn toegelicht in bijlage 5. investeringsplan.
Een bijzondere post is de afwaardering van de kazerne Haagse Hout van € 459.000.
Er zijn geen bijdragen van derden opgenomen in de activa.

2. Uitzettingen met rentetypische looptijd van < 1 jaar

2.1 Vorderingen op openbare lichamen

Het betreft hier reguliere vorderingen op openbare lichamen. **27.852** **31.741**

Het betreft hier voornamelijk gefactureerde diensten c.q. doorberekende kosten aan openbare lichamen.

Met ingang van 2016 is de inwonerbijdrage die bij de deelnemende gemeenten in rekening is gebracht en die per 31 december 2016 nog niet ontvangen is, opgenomen onder de vorderingen op openbare lichamen. Daarnaast is deze inwonerbijdrage als vooruitontvangen verantwoord onder de overlopende passiva. Hierbij is aansluiting gezocht op het factuurmoment van deze vordering. De vergelijkende cijfers over het jaar 2015 zijn op deze nieuwe aangepaste presentatie aangepast. Het effect van deze wijziging op het vermogen en het resultaat 2015 is nihil.

Het bedrag van de vooruit gefactureerde inwonerbijdrage m.b.t. 2017: € 27.609.659

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2016	31-12-2015
--------------------------	------------	------------

2.2 Rijks schatkist

14.090

8.587

Op basis van de Wet financiering decentrale overheden, is de VRH verplicht om overtollige liquide middelen bij de schatkist aan te houden. In onderstaande tabel zijn de kwartaalcijfers opgenomen van de buiten de Rijks schatkist aangehouden middelen. Het kwartaal gemiddelde is berekend op basis van het gemiddelde saldo per dag.

	Kw 1	Kw 2	Kw 3	Kw 4
Gemiddelde per kwartaal	11	8	36	59
Drempelbedrag 0,75 % van de begroting	689	689	689	689
Ruimte onder het drempelbedrag	678	681	653	630

De toename van het saldo 2016 ten opzichte van 2015 wordt mede veroorzaakt door ontvangen gemeentelijke bijdragen voor het jaar 2017.

2.3 Overige vorderingen

278

71

Hierin zijn de reguliere overige vorderingen opgenomen, niet zijnde de vorderingen op openbare lichamen. De transitorische en nog te factureren posten zijn onder de overlopende activa verantwoord. De voorziening dubieuze debiteuren ad € 12.000 is in mindering gebracht op de nominale waarde van de (overige) vorderingen.

3. Liquide middelen

3.1 Kassaldi

3

3

3.2 Banksaldi

460

87

Betaalrekeningen:	460
ABN-AMRO	20
BNG	440

4. Overlopende activa

2.156

2.516

- Vooruitbetaalde bedragen	1.406
OMS kosten	742
Softwarelicenties	351
Huur panden	109
Overige vooruitbetaalde kosten	204

- Nog te ontvangen	750
RAV verrekeningen	500
BPM op voertuigen	104
Overige nog te ontvangen bedragen	146

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans

31-12-2016 31-12-2015

PASSIVA

5.1 Algemene reserve VRH

1.466

1.446

De algemene reserve vormt de algemene weerstandscapaciteit.

- Algemene reserve VRH

Stand primo	1.446
- afrekening saldo van de rekening 2016	20
Stand ultimo	1.466

Door het AB VRH is op basis van het voorstel in de jaarrekening 2015, besloten de algemene reserve te verhogen naar € 1.466.000*. De algemene reserve sluit aan op de gewenste weerstandscapaciteit.

* (conform AB besluit april 2016)

5.2 Bestemmingsreserve OMS

2.346

2.224

Stand primo	2.224
- dotatie 2016	122
- besteding 2016	0
Stand ultimo	2.346

Het bouwbesluit heeft mede tot gevolg dat het aantal verplichte aansluitingen op het Openbaar meldsysteem terugloopt. De onttrekking aan de reserve is in dit kader op jaarlijks € 100.000 vastgesteld.

Daarnaast zijn er landelijke ontwikkelingen op dit beleidsterrein. De meldkamer zal overgaan naar de landelijke meldkamerorganisatie (LMO). Tegelijkertijd is de vraag ontstaan in hoeverre het aanbieden van een OMS-aansluiting aan de markt moet worden overgelaten. Voorzien wordt dat met de realisatie van de LMO het technisch mogelijk is een OMS-aansluiting via meerdere partijen aan te bieden. De VRH onderzoekt de mogelijkheden om op een zorgvuldige manier deze transitie te bewerkstelligen. De kwaliteit van de OMS aansluiting, en daarmee de veiligheid, blijft voorop staan. Dit betekent dat in de periode tot 2020 een geleidelijke transitie voorzien is voor het OMS. De bestemmingsreserve OMS is toereikend om de transitiekosten de komende jaren af te dekken.

5.3 Bestemmingsreserve BRW 2020

1.009

1.400

Stand primo	1.400
- dotatie 2016	0
- besteding 2016	-391
Stand ultimo	1.009

Het project "Op Volle Kracht Vooruit" zet vanaf 2015 in op een verdere implementatie van de ingezette vernieuwing van de brandweer. Ook in 2016 zijn diverse uitgaven gedaan binnen het project Brandweer 2020.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans

31-12-2016 31-12-2015

5.4 Bestemmingsreserve BDUR

306

306

Stand primo	306
- dotatie 2016	0
- besteding 2016	0
Stand ultimo	<u>306</u>

Deze reserve is bestemd voor toekomstige bijzondere evenementen.

5.5 Bestemmingsreserve FLO

0

327

Stand primo	327
- dotatie 2016	0
- besteding 2016	-327
Stand ultimo	<u>0</u>

Ter dekking van de meerkosten van de overgangsregeling FLO van de gemeente Delft en Pijnacker-Nootdorp voor de jaren 2014-2016 is een bestemmingsreserve gevormd*. In 2016 is het laatste deel van de meerkosten van de FLO met de gemeenten Delft en Pijnacker-Nootdorp verrekend.

* (conform AB besluit april 2014)

5.6 Bestemmingsreserve exploitatie Bevolkingszorg

91

73

Stand primo	73
- afrekening saldo van de rekening 2015	48
- dotatie 2016	0
- besteding 2016	-30
Stand ultimo	<u>91</u>

Deze reserve is bestemd ter dekking van de toegenomen regionale gemeentelijke piketten.

5.7 Nog te bestemmen resultaat (saldo vd rekening)

1.068

2.032

Stand primo	2.032
- afrekening saldo van de rekening 2015*	-2.032
- Gerealiseerd resultaat 2016	1.068
Stand ultimo	<u>1.068</u>

* (conform AB besluit april 2016)

Een voorstel voor de bestemming van het gerealiseerde resultaat is opgenomen in paragraaf 2.3 Bestemmingsvoorstel gerealiseerd resultaat.

5.8 Bestemmingsreserve vakantiegeld 2016

0

0

Stand primo	0
- afrekening saldo van de rekening 2015*	1.800
- dotatie 2016	0
- besteding 2016	-1.800
Stand ultimo	<u>0</u>

* (conform AB besluit april 2016)

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans

31-12-2016 31-12-2015

Het betreft hier de vorming van een bestemmingsreserve ter dekking van een incidenteel financieel verplichting door de invoering van het individueel keuzebudget (IKB).

Het betreft het eenmalig eerder betalen van 7 maanden vakantiegeld.

* (conform AB besluit april 2016)

PASSIVA

Overzicht reserves

Reserves	primo	afrekening t/m 2015	toevoeging 2016	onttrekking 2016	saldo rekening 2016	ultimo
Algemene reserve	1.446	20				1.466
OMS	2.224		122	0		2.346
BRW 2020	1.400			-391		1.009
BDUR	306					306
FLO	327			-327		0
Oranje Kolom	73	48		-30		91
Verrekening gemeenten	0	164				0
Vakantiegeld 2016	0	1.800		-1.800		0
Saldo van de rekening	2.032	-2.032			1.068	1.068
Totaal eigen vermogen	7.808	0	122	-2.547	1.068	6.286

Toelichting op sluiting vermogensvergelijking:

Eigen vermogen	31-12-2016	6.286
Eigen vermogen	1-1-2016	7.808
Mutatie eigen vermogen		-1.522
Gerealiseerd saldo van lasten en baten		-1.358
Aansluiting mutatie eigen vermogen		-164
Verrekening gemeenten		164
Verschil in mutatie eigen vermogen		0

6. Voorzieningen

1.446

984

6.1 Voorziening groot onderhoud

Stand primo	984
- dotatie 2016	892
- onttrekking 2016	-430
Stand ultimo	1.446

Op basis van het geactualiseerde meerjarige onderhoudsplan, is de jaarlijkse dotatie vastgesteld op

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans

31-12-2016

31-12-2015

PASSIVA

7. Langlopende schulden

7.1 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of groter

61.168

61.370

Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken. De langlopende leningen zijn gebruikt ter financiering van de materiële vaste activa.

De VRH heeft medio 2016 een lening opgenomen van € 4.000.000,-

Aflossing en rente lopende leningen:

Aflossingsdeel 2016 4.201

De rentelast 2016 bedraagt 2.163

Leningen met een rentetypische looptijd van 1-5 jaar 3.625

Leningen met een rentetypische looptijd langer dan 5 jaar 57.543

Verloop langlopende schulden:

Stand 31-12-2015 61.370

Aflossing 2016 -4.201

Opname nieuwe lening 2016 4.000

Stand 31-12-2016 **61.168**

8. Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

8.1 Overige schulden

7.124

10.511

- Crediteuren 3.903

Het crediteurensaldo 2015 was € 7.240.000

- Te betalen afdrachten en overig 3.221

Te betalen loonheffingen 2.619

Te betalen afdracht ABP 602

Het betreft hier voornamelijk de reguliere afdrachten aan de Belastingdienst inzake af te dragen loonheffingen en aan het ABP voor af te dragen pensioenpremie.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2016	31-12-2015
--------------------------	------------	------------

PASSIVA

9. Overlopende passiva 45.264 42.259

- Vooruitontvangen bedragen 40.610

Vooruitontvangen gemeentelijke bijdrage	39.912
Vooruitontvangen projectgelden	698

- Nog te betalen bedragen 4.653

Vakantiegeld juni-dec 2016 /IKB	1.800
Rente lopende leningen	749
Afrekening FLO 2de halfjaar 2016	323
Vrijwilligers 4e kw. 2016	153
Versterkt Ouderdoms Pensioen	151
GHOR piketten	140
KPN beheer december 2016	131
Projectgelden	121
Samenvoeging meldkamers	102
Huur, gas en electra	104
Overige nog te betalen kosten	879

De toename van de overlopende passiva per eind 2016 ten opzichte van 2015 (€ 10.725.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door de voorontvangen gemeentelijke bijdrage en het te betalen vakantiegeld over de periode juni - december 2016.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

Toelichting op de balans

PASSIVA

Belangrijke financiële rechten en verplichtingen.

De VRH heeft de volgende in het bijzonder genoemde activa en verplichtingen:

Voor de kantoorautomatisering is een DFA (Dienstverlening Financiële Afspraken) afgesloten met een looptijd tot 7 december 2018. Deze DFA is te verlengen telkens met een jaar tot 7 december 2025. De kosten verbonden aan deze DFA zijn € 1.8 mln. (incl. 21% b.t.w.) voor het komende jaar op basis van de begroting dienstverlening 2017.

De VRH heeft geen voorziening getroffen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zoals kosten voormalig personeel. Deze worden gedekt uit de lopende begroting.

De VRH heeft de volgende langlopende huurovereenkomsten:

Afgesloten met	Eindigt	Huurbedrag 2016	Verhuurbedrag 2016
Gemeente Midden-Delfland:			
kazerne Den Hoorn	31-12-2017	17.159	
kazerne Maasland	31-12-2017	19.218	
kazerne Schipluiden	31-12-2023	55.906	
Gemeente Westland, kazernes	31-12-2018	465.956	
Gemeente Zoetermeer kazernes	31-12-2019	191.901	
Politie, Meldkamer*	01-11-2022	427.728	
Politie Kantoorruimte*	31-10-2017	232.425	
GGD, locatie Delft	28-02-2020		21.850
GGD, locatie Voorburg	31-12-2019		21.850

*Over de eerste 5 jaar is een huurkorting ontvangen van 18,75%. Per 1 november 2017 vervalt deze korting.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Product 120.1 BRANDWEERZORG

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016	Herziene begroting 2016 (2)	Vershil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-79.832	-79.407	-80.872	1.040	-77.449
Baten	78.243	79.007	79.083	-840	77.917
Saldo van baten en lasten	-1.588	-400	-1.789	201	468
Toevoeging/onttrekking aan reserves	2.106	400	1.789	317	802
Gerealiseerde resultaat	516	0	0	516	1.270

Brandweezorg

Natuurlijk is de brandweer er om branden te blussen. Maar de brandweer doet veel meer. Of het nu gaat om het redden van mensen bij verkeersongevallen, waterongevallen, ongevallen met gevaarlijke stoffen, reddingen op hoogte of dieren in nood. Ook in het voorkomen van incidenten als brand heeft de brandweer een belangrijke maar ook omvangrijke taak.

Doelstelling/activiteiten

Zorgdragen voor de lokale operationele brandveiligheid van de verzorgingsgebieden met een moderne krachtige en slagvaardige brandweerorganisatie met aandacht voor preventieve en pre-paratieve processen en met een lokale inbedding.

Kwantitatieve kengetallen	Meet- eenheid	Rekening 2016 (1)	Begroting 2016 (2)	Vershil (1-2)	Rekening 2015
In hoeveel procent van de aangevraagde (preventie) adviezen is binnen de hiervoor gestelde termijn afgegeven? (Hoog, Midden en Laag risico)	%H	95	90	5	95
	%M	95	90	5	95
	%L	95	90	5	95
In hoeveel procent van de relevante evenementen waarbij de brandweer moet adviseren (conform de regionale evenementenkalender), heeft de brandweer geadviseerd.	%	100	90	10	Nieuw
Alle unieke objecten zoals opgenomen in het Handhaving Uitvoering Protocol (HUP) Norm: 100%	aantal	1.431	1.393	38	Nieuw
	%	103	100	3	Nieuw
In hoeveel procent van de prio-1 uitrukken door de brandweer wordt de opkomsttijd* behaald (norm 80% binnen 8 min.)	%	93	80	13	88
Hoeveel procent van de repressieve medewerkers heeft voldaan aan de oefenverplichting ROP (opgeleid en geoefend conform de gestelde eisen). Gekeken wordt naar de aanwezigheid bij oefeningen. (kwantitatief) Norm: 80%	%	66	80	-14	88

*Binnenbrand.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

De repressieve medewerkers hebben in 2016 niet voldaan aan de gestelde oefennorm. De acties (draaien van zondagsdiensten) is de belangrijkste oorzaak hiervan. Ook de hoge druk op de organisatie van de opleidingsklassen voor brandwachten speelt een rol.

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2016 bedraagt € 516.000 voordelig.

Toelichting:

Het verschil in lasten en baten is voornamelijk ontstaan door lagere FLO kosten van € 0,7 mln (en nacalculatie met gemeenten). Het resultaat is veroorzaakt door vacatureruimte bij de operationele dienst (zie hieronder) en ondersteunende afdelingen. Het betreft hier vacatures met een specialistisch karakter die moeizaam kunnen worden ingevuld. In 2016 is zo nodig ingehuurd. De wervingsactiviteit wordt in 2017 voortgezet.

Operationele sterkte

Als gevolg van het FLO overgangsrecht heeft de VRH afscheid genomen van een aanzienlijk aantal FLO gerechtigde medewerkers. Om de operationele bedrijfsvoering en daarmee het veiligheidsniveau structureel te kunnen waarborgen heeft 2016 voor een deel in het teken gestaan van het selecteren, werven en opleiden van nieuwe medewerkers. Dit heeft geresulteerd in 47 nieuwe medewerkers in de operationele dienst.

Brandweer 2020

Voor de ombuiging naar Brandweer 2020 is veel aandacht geweest en zijn concrete resultaten behaald. In 2016 is het programma Vernieuwde Repressie afgerond door het uitvoeren van het Project Implementatie Uitruk op Maat. Dit project heeft geresulteerd in onder andere de definitieve invoering van de Motor Ondersteuning Brandweer (MOB) en de TS-spring. De invoering van de TS-spring is in verband met de zondagsdiensten voor enkele maanden stilgelegd en daardoor vertraagd. Het programma Kennis, Evaluatie en Onderzoek is in 2016 uitgevoerd om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om het lerend vermogen van de VRH te versterken. In het kader van dit onderzoek zijn enkele activiteiten georganiseerd en is een pilot over leervoorkeuren uitgevoerd in samenwerking met TNO. Tot slot is er deelgenomen aan het Mythburner programma van het IFV om wetenschap en vakmanschap dichterbij elkaar te brengen.

Risicobeheersing

In 2016 is in overleg met alle gemeenten voor de eerste keer een volledig omvattend uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit programma bestaat uit een strategisch beleidsdeel, een operationeel beleidsdeel, een operationeel jaarplan en een monitoring plan. Op deze wijze worden de gemeentelijke wensen gehonoreerd. Daarnaast is succesvol gewerkt aan de digitalisering van één regionaal digitaal archief ten aanzien van omgevingsveiligheid, objectveiligheid en gebruiksveiligheid en aan de pilot mobiel toezicht. Daarnaast heeft risicobeheersing zich gericht op de verandering van regelgerichte naar risico gestuurde advisering en de voorbereidingen ten aanzien van nieuwe wetgeving in relatie tot de nieuwe omgevingswet, die naar verwachting medio 2019 in werking zal treden.

Strandveiligheid Den Haag

De gemeente Den Haag heeft de strandveiligheidsstaak ondergebracht in het "pluspakket" bij de VRH. De strand bewakingstaak wordt uitgevoerd door de Haagse Vrijwillige Reddingsbrigade (HVRB). Een dienstverleningsovereenkomst met de HVRB, die jaarlijks wordt verlengd, biedt de VRH de mogelijkheid om directer te sturen op de strandbewaking. De HVRB heeft rond de 130 strandwachten beschikbaar die gedurende de zomermaanden (juni, juli, augustus) de bewaking uitvoeren. In 2016 zijn in totaal 48 drenkelingen gered. Bij 23 van deze reddingen was sprake van levensbedreigende situaties. Daarnaast zijn 75 zoekgeraakte kinderen opgevangen en zijn 525 EHBO gevallen geteld.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.2 CRISISBEHEERSING

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016 (2)	Herziene begroting 2016	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-2.383	-2.583	-2.595	212	-2.530
Baten	2.599	2.583	2.573	26	2.879
Saldo van baten en lasten	216	0	-22	238	349
Toevoeging/onttrekking aan reserves	22	0	22	0	0
Gerealiseerde resultaat	237	0	0	237	349

Crisisbeheersing

De Veiligheidsdirectie, die wordt gevormd door de directieleden van de brandweer GHOR/MKA, politie en gemeentelijke kolom, heeft de samenwerking tussen de kolommen beschreven in het Multidisciplinair Organisatieplan Rampen & Crisisbeheersing. Via dit plan zijn de ambities uit het Regionaal beleidsplan 2014 - 2017 zijn geborgd

De interdisciplinaire samenwerking wordt vormgegeven door een flexibele uitvoeringsorganisatie die zich richt op de volgende inhoudelijke taakvelden:

- Multidisciplinair Opleiden, Trainen, Oefenen en Evalueren;
- Multidisciplinair Informatiemanagement;
- Multidisciplinaire planvorming en netwerken;
- Gemeentelijke aansluiting bij de interdisciplinaire samenwerking;
- Bedrijfsvoering.

Doelstelling/activiteiten

Versterking van de positie van de regionale brandweer als één van de partners in het netwerk van de rampenbestrijding.

Kwantitatieve kengetallen	Meet- eenheid	Rekening 2016 (1)	Begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Ontkleurde functionarissen (niet namens de eigen kolom/werkgever) die volgens VRH beleid de basisopleiding met goed gevolg hebben afgelegd (norm 75%) en die een training en oefening hebben gevolgd (norm 100%)	%	75	75	0	Nieuw
Jaarlijks wordt met alle partners waarmee convenanten zijn afgesloten de basisactielijst besproken (100%)	%	75	100	-25	Nieuw
Hoeveel procent van de wettelijk verplichte plannen zijn binnen de daarvoor gestelde normtijd geactualiseerd (100%)	%	100	100	0	100
In hoeveel (procent van de) gevallen waren de ondersteunende (ICT) systemen toegankelijk tijdens een incident voor alle COPI en ROT deelnemers en actiecentra en hebben ze gewerkt tijdens het optreden van de regionale crisisorganisatie bij incidenten/gebeurtenissen.	%	100	100	0	Nieuw

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2016 is € 237.000 voordelig.

Toelichting:

In 2016 heeft veel in het teken van terrorismegevolgbestrijding (TGB) gestaan. Hierdoor zijn sommige projecten 'on hold' gezet en is de interne capaciteit toegewezen aan TGB. Een aantal geplande opleidingen en oefeningen is daarom komen te vervallen. Deze staan nu gepland voor 2017 – tevens in het teken van TGB. Hierdoor is er een behoorlijke incidentele onder uitputting opcrisisbeheersing. Een deel van de oorzaken van de onder uitputting zullen in 2017 uitgevoerd worden, mede door uitvoering van operationele handelingsperspectieven op basis van ons regionaal risicoprofiel. Waaronder TGB (oefeningen), toepassen van MOTOH onderdelen (ELO) voor het verbeteren van samenwerking met partners, effectueren van flexibilisering van de opschaling, en het project Risicocommunicatie.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.3a Meldkamer Brandweer (MKB)

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016	Herziene begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-4.587	-3.438	-3.486	-1.101	-3.800
Baten	4.644	3.188	3.338	1.306	3.741
Saldo van baten en lasten	57	-250	-148	205	-59

Toevoeging/onttrekking aan reserves

Bestemmingsreserve OMS	-73	250	148	-221	-89
Gerealiseerde resultaat	-16	0	0	-16	-148

Meldkamer Regionale Alarmcentrale (RAC)

De taken van de RAC zijn de volgende:

- verzorgen van het afhandelen van incidentmeldingen
- begeleiden en coördineren van brandweerpersoneel en -materieel welke nodig zijn voor het bestrijden van incidenten
- het exploiteren van het op de alarmcentrale aangesloten Openbaar meld Systeem (OMS)

Voor deze taak zijn enerzijds getrainde centralisten in een continu rooster beschikbaar en anderzijds de technische (communicatie)systemen die het mogelijk maken de meldingen via 112 om te zetten in een adequate afhandeling van de incidenten. Dit zijn veelal landelijke systemen zoals GMS en C2000 die beheerd worden door de ICT organisatie van de politie.

Doelstelling/activiteiten

Het continu beschikbaar zijn voor hulpvragen van burgers en bedrijven, om een adequate alarmering van hulpdiensten, i.c. de brandweer, te realiseren.

Kwantitatieve kengetallen	Meet- eenheid	Rekening 2016 (1)	Begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
In welk percentage van de gevallen haalt de alarmcentrale (MKB) de bestuurlijk vastgestelde verwerkingstijd bij prio 1 meldingen? Norm: 1 minuut.	%	83	80	3	82
Het totaal aantal binnengekomen incidentmeldingen (MKB)	Aantal	15.921	15.700	221	15.639
Het totaal aantal aansluitingen Openbaar Meldsysteem (MKB)	Aantal	1.248	1.270	-22	1.312

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2016 bedraagt € -16.000 nadelig.

Toelichting:

De MKB heeft een klein nadelig resultaat. Daarnaast is wel sprake van aanzienlijk hogere lasten, die gedekt zijn door hogere baten. Het betreft enerzijds kosten gerelateerd aan de samenvoeging van de meldkamers en transitie naar de LMO, en anderzijds kosten vanwege het Openbaar meldsysteem. De meerkosten zijn gedekt uit besparingen uit de samengevoegde meldkamer, de vergoeding van het Ministerie V en J voor frictiekosten en meeropbrengsten van het Openbaar meldsysteem vanwege het aantal aansluitingen.

2016 heeft in het teken gestaan van verdere integratie tussen de meldkamers Haaglanden en Hollands Midden. Inmiddels is het nieuwe rooster volledig ingevoerd waardoor een betere inzet van het gezamenlijke personeel mogelijk bleek. De invulling van de formatie is op orde gebracht. Duidelijk is geworden dat de overgang naar de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) is uitgesteld en de veiligheidsregio's tot 2020/2021 zelf verantwoordelijk zijn voor alle meldkamerprocessen.

Voor 2017 is de doelstelling verdere kwaliteitsverbetering door een pilot geprotocolleerde intake (aanneem 112) en goede backsystemen. Daarnaast wordt vanuit het Ministerie van V&J de vernieuwing van het C2000 doorgevoerd, wat veel personele capaciteit vergt van de MKB.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.3b Meldkamer Ambulancezorg (MKA)

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016	Herziene begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-3.975	-3.690	-3.754	-221	-3.945
Baten	3.999	3.690	3.683	316	4.096
Saldo van baten en lasten	24	0	-71	95	151
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves</i>	71	0	71	0	0
Gerealiseerde resultaat	95	0	0	95	151

Meldkamer Ambulancezorg

De Meldkamer Ambulancezorg (MKA) verwerkt alle aanvragen voor ambulancevervoer binnen de regio Haaglanden, zowel 112 meldingen als niet-spoedeisende aanvragen. De MKA verstrekt opdrachten voor ambulancevervoer aan de drie regionale ambulancediensten. Daarnaast coördineert de MKA de inzet van de motorambulance en onderhoudt zij de contacten met verschillende ziekenhuizen. Samen met de meldkamers van Brandweer Haaglanden en Politie Haaglanden vormt de MKA de Gemeenschappelijke Meldkamer Haaglanden.

Doelstelling/activiteiten

Het continu beschikbaar zijn voor hulpvragen van burgers en bedrijven, om een adequate alarmering van hulpdiensten, i.c. de ambulancediensten, te realiseren.

Kwantitatieve kengetallen	Meet- eenheid	Rekening 2016 (1)	Begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
RAV Haaglanden norm					
Responstijden A1-ritten binnen norm van 15 min. (RAV norm)	%	94,3	95,0	-0,7	94,1
Responstijden A2-ritten binnen norm van 30 min. (RAV norm)	%	95,6	95,0	0,6	95,1
SLA met RAV Haaglanden *1					
Gemiddelde verwerkingstijd 112 meldingen van A1 spoedritten binnen norm van 2 min.	min.	01:50	02:00	00:05	02:05
Declarabele ritten	aantal	72.901	71.000	1.901	70.782
EHBO ritten	aantal	17.164	17.000	164	16.864
Totaal ritten		90.065	88.000	2.065	87.646
Meldingen, geen ritten *2	aantal	81.196	83.000	-1.804	82.890
Totaal		171.261	171.000	261	170.536

*1 De verwerkingstijd MKA is een prestatie-indicator die voor een belangrijk deel afhankelijk is van de ambulancecapaciteit die door de RAV geleverd wordt. Als deze capaciteit achterblijft op de vraag naar ambulancezorg, zal een MKA-centralist een percentage van de ritaanvragen niet direct kwijt kunnen aan een ambulance waardoor de verwerkingstijd toeneemt.

*2 De MKA Haaglanden krijgt naast 112 meldingen en ritopdrachten van huisartsen, verloskundigen en ziekenhuizen, nog tal van andere telefonische aanvragen te verwerken. Men moet daarbij denken aan informatie-/alarmeringsverzoeken van andere disciplines, ketenpartners en ambulancemedewerkers. Niet elk telefonisch contact met de MKA levert dus een ambulancerit op. In de cijfers wordt dat goed zichtbaar. Door de huidige telefonie-inrichting komen veel van deze meldingen direct bij de backoffice uit waardoor de 112 lijnen vrij blijven.

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2016 bedraagt € 95.000 voordelig.

De MKA heeft in 2016 energie gestoken in het borgen van de continuïteit op de meldkamer ambulancezorg, onder meer door te starten met het invullen van vrije formatieruimte. Doordat enerzijds nog geworven moest worden en anderzijds nieuw personeel niet direct inzetbaar is, heeft de MKA ook in 2016 moeten werken met externe inhuur. Dat de MKA 2016 toch nog positief af weet te sluiten, is grotendeels het gevolg is van incidentele baten (vrijval reservering factuur Politie Nederland en afboeking reservering Ort cao ambu).

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.4 Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016	Herziene begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-2.449	-2.438	-2.475	26	-2.300
Baten	2.494	2.438	2.438	56	2.498
Saldo van baten en lasten	44	0	-37	81	198
Toevoeging/onttrekking aan reserves	37	0	37	0	0
Gerealiseerde resultaat	80	0	0	80	198

Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

Als er een groot ongeval of een ramp in de regio plaatsvindt, coördineert de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) de inzet van de geneeskundige hulpverlening. De meeste incidenten kunnen prima worden bestreden door ambulance, brandweer en politie. Pas als er sprake is van een grootschalig incident komt de GHOR in beeld. Zij treedt dan op als verantwoordelijke dienst voor de coördinatie en regie van de geneeskundige hulpdiensten. Het redden, verzorgen en opvangen van slachtoffers heeft daarbij de prioriteit.

Doelstelling/activiteiten

De GHOR draagt zorg voor de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen, crisis en rampen. De reguliere zorg wordt in die situaties vanuit de reguliere situatie opgeschaald. Haar missie staat dan ook voor: Het beperken van gezondheidsschade van burgers in Haaglanden als gevolg van grootschalige calamiteiten.

Kwantitatieve kengetallen	Meet- eenheid	Rekening 2016 (1)	Begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Hoeveel procent van de GHOR-sleutelfunctionarissen hebben de beoogde basisopleiding voor de betrokken functie met goed gevolg afgerond?	%	95	100	-5	86
Hoeveel procent van de GHOR-sleutelfunctionarissen en GHOR-teams zijn opgeleid en geoefend conform de hiervoor gestelde eisen (norm 100%)	%	90	100	-10	77

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2016 bedraagt € 80.000 voordelig.

Toelichting:

Het thema "versterken acute zorgketen" was afgelopen jaar belangrijk voor de GHOR. In het kader van terrorismegevolgbestrijding is de acute zorgketen in gezamenlijkheid in gesprek over belangrijke thema's als schaarste (medische behandelcapaciteit bij opschaling) en pre-hospitale triage. Hierbij wordt door zorginstellingen verder gekeken dan de eigen organisatie, maar ook naar de impact voor andere zorgpartners. Het systeemdenken komt hier in beeld. De komende jaren blijft dit een belangrijk thema voor de GHOR.

De nieuwe systematiek voor Grootschalige Geneeskundige Bijstand, die in 2016 van kracht werd, is geïmplementeerd in gezamenlijkheid met het Nederlandse Rode Kruis en de Regionale Ambulancevoorziening.

Naast Pijnacker-Nootdorp heeft ook de gemeente Midden Delfland met partners in zorg en veiligheid een start gemaakt met een project op het gebied van Zelfredzaamheid. Het resultaat 2016 is € 80.000 positief.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.5 Bevolkingszorg

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2016 (1)	Primaire begroting 2016	Herziene begroting 2016 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2015
Lasten	-552	-510	-540	-12	-454
Baten	510	510	510	0	502
Saldo van baten en lasten	-42	0	-30	-12	48
Toevoeging/onttrekking aan reserves	30	0	30	0	0
Gerealiseerde resultaat	-12	0	0	-12	48

Bevolkingszorg

De kolom bevolkingszorg bestaat uit de gemeentelijke crisisorganisaties van de negen gemeenten binnen Haaglanden. Bevolkingszorg wil als vierde hulpverleningskolom een vanzelfsprekend onderdeel uitmaken van de regionale, multidisciplinaire crisisorganisatie. Uniformiteit van processen en organisatie is hierbij een uitgangspunt. Naar de samenleving toe willen de gemeenten duidelijkheid geven over hoe zij hun zorgplicht tijdens rampen en crisis invullen en wat zij daarbij van de samenleving zelf verwachten.

Doelstelling/activiteiten

Om dit te realiseren is kolom bevolkingszorg in 2014 gestart met een doorontwikkeling naar een professionelere organisatie, op basis van de nieuwe visie op bevolkingszorg. De kernpunten in de doorontwikkeling van de kolom zijn:

1. Een aantal sleutelrollen op het gebied van crisisbeheersing wordt georganiseerd in een regionaal piket. Dit betreft met name rollen binnen het informatiemanagement en de crisiscommunicatie. Regionaal opleiden, trainen en oefenen is hier een onderdeel van.
2. Regionalisering van het proces crisiscommunicatie, binnen de kaders gesteld door het Ministerie van Veiligheid en Justitie.
3. Groei van uitvoerder naar regisseur. Bekeken wordt welke gemeentelijke (deel)processen kunnen worden uitgevoerd door (meer) professionele partijen. Uitbesteding van het proces verwanteninformatie aan het landelijke SIS is reeds besloten. De gemeente behoudt als eindverantwoordelijke de regie.
4. Implementatie van de visie 'bevolkingszorg op orde'. Per proces wordt bekeken hoe zelfredzaamheid gestimuleerd en gefaciliteerd kan worden, welke basiszorg door de gemeenten wordt voorbereid (waarbij de focus ligt op verminderd zelfredzamen) en welke zorg op basis van improvisatie geboden kan worden.

Daarnaast investeert bevolkingszorg in de samenwerking met de partners brandweer, GHOR, politie en gemeenschappelijk meldkamer. Door de raakvlakken met de processen van de partners inzichtelijk te maken en de eigen kolom meer bekendheid te geven, wordt samenwerking steeds vanzelfsprekender.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Kwantitatieve kengetallen	Meet- eenheid	Rekening 2016 (1)	Begroting 2016 (2)	Vershil (1-2)	Rekening 2015
Beschikbaarheid regionale piketfunctionarissen	%	98	100	-2	100
Regionale functionarissen voldoen aan OTO-verplichtingen.	%	100	100	0	Nieuw
Planvorming bevolkingszorg geactualiseerd?	%	70	80	-10	Nieuw

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2016 bedraagt € -12.000 nadelig.

Toelichting:

In 2016 is het besluit om de functies van Algemeen Commandant Bevolkingszorg (AC-Bz) en het Hoofd ondersteuning bevolkingszorg (HON-Bz) in regionaal piket te organiseren geoperationali-seerd. De pools zijn geformeerd en de functionarissen zijn opgeleid en getraind. Dit heeft in 2016 een aanzienlijke inspanning gekost, wat tot een klein tekort heeft geleid. Het regionale piket is op 1 november 2016 van start gegaan. Bevolkingszorg kent hiermee 7 functies op hard piket (de andere functies zijn op het gebied van informatiemanagement en crisiscommunicatie). Bureau Gemeentelijke Crisisbeheersing (BGC) draagt zorg voor de operationele voorbereiding en vakbekwaamheid van deze piketgroepen.

De negen gemeenten binnen Haaglanden zijn in 2016 gestart met het opstellen van een visie en uitgangspunten voor bevolkingszorg. Onder leiding van een extern bureau is gekeken naar hoe gemeenten vanuit de kracht van hun eigen organisatie crisisbeheersing kunnen vormgeven, onafhankelijk van regionale, multi opschaling. Op basis hiervan wordt in 2017 het deelplan bevolkingszorg opnieuw opgesteld.

5.4 SiSa verantwoording 2016

(bedragen in euro's)

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sis
					I N D I C A T O R E N
V&J	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.3 en 8.4 Veiligheidsregio's			Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: a2/01
					€ 7.820.684
Telling					€ 7.820.684

5.4 SiSa verantwoording 2016 (vervolg)

(bedragen in euro's)

Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR)		Beschikt	Ontvangen	Besteed Toelichting
Algemeen				
Ministerie Veiligheid en Justitie	Beschikking 2016 - 712800	7.771.615		7.771.615
	Beschikking 2016 - 800568	49.069		49.069
	Bijdrage 2016 BDUR 1e kw		1.942.904	
	Bijdrage 2016 BDUR 2e kw		1.942.904	
	Bijdrage 2016 BDUR 3e kw		1.942.904	
	Bijdrage 2016 BDUR 4e kw		1.991.972	
Totalen		7.820.684	7.820.684	7.820.684

5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Binnen een rechtspersoon als bedoeld onder 1.2 eerste lid onder h van de WNT gelden als topfunctionarissen: de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen als mede de hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en degene die belast is met de dagelijkse leiding. Volgens de toelichting bij de wet gaat het daarbij om de hoogste leidinggevers binnen een organisatie, waarbij het betreft het leidinggeven aan de gehele organisatie.

Toelichting op de maximale bezoldiging van Topfunctionarissen bij de VRH, zoals bedoeld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector.

Topfunctionaris VRH 2016:

Maximale WNT-bezoldigingsnorm 2016 bedraagt € 179.000 (art.2.3 lid 1 WNT)

Maximale WNT-ontslagvergoeding 2016 bedraagt € 75.000 (art.2.10 lid 1 WNT)

In het kader van de WNT zijn de volgende functionarissen als topfunctionaris aangemerkt:

Bestuur

Burgemeester Den Haag (voorzitter),		dhr. J.J. van Aartsen
Burgemeester Zoetermeer (plaatsvervangend voorzitter, portefeuille informatievoorziening en meldkamer),		dhr. C.B. Aptroot
Burgemeester Rijswijk (portefeuille rampenbestrijding & crisisbeheersing),		dhr. M.J. Bezuijen
Burgemeester Wassenaar (portefeuille GHOR en P&O),		dhr. J.Th. Hoekema
Burgemeester Pijnacker-Nootdorp (portefeuille acute zorg),		mw. F. Ravestein
Burgemeester Midden-Delfland (portefeuille financiën),		dhr. A.J. Rodenburg
Burgemeester Leidschendam-Voorburg (portefeuille gemeenten/ Oranje Kolom),	tot 1 september 2016	dhr. J.W. van der Sluijs
	per 1 september 2016	dhr. K. Tiggelaar
Burgemeester Westland (portefeuille brandweer),		dhr. J. van der Tak
Burgemeester Delft (portefeuille vitale infrastructuur).	tot 1 september 2016	dhr. G.A.A. Verkerk
Burgemeester Delft (portefeuille vitale infrastructuur).	per 1 september 2016	Bijsterveldt

Aan de bestuursleden van de VRH zijn geen bezoldigingen of ontslagvergoedingen uitbetaald.

Dagelijkse leiding

Commandant brandweer	mw. E.E. Lieben
Directeur publieke gezondheid	dhr. A.A.H.M. van Dijk

De Directeur publieke gezondheid heeft in 2016 geen bezoldiging van de VRH ontvangen.

De Commandant brandweer ontvangt een bezoldiging vanuit de VRH en wordt daarom in het financieel jaarbericht vermeld.

Er zijn in 2016 geen ontslagvergoedingen aan topfunctionarissen betaald.

5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (vervolg)

	Jaar 2015	Jaar 2016
Functionaris	Commandant brandweer	
Beloning per jaar*	148.881,45	146.460,86
Belaste vaste en variabele onkostenvergoedingen	89,84	0,00
Werkgeverslasten premies vrijwillige sociale verzekeringen	0,00	0,00
Voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	11.709,24	11.248,08
Totaal	160.680,53	157.708,94

*De beloning per jaar is als volgt opgebouwd:

Bruto beloning inclusief vakantiegeld, eindejaaruitkering	140.887,92	138.211,46
Bruto vergoeding commandant van dienst (CvD)	7.993,53	8.249,40
Totaal beloning per jaar, conform CAO	148.881,45	146.460,86

Functie	Commandant brandweer	
Duur van het dienstverband in het boekjaar	1-1-2015/31-12-2015	1-1-2016/31-12-2016
Omvang van het dienstverband in het boekjaar	36 uur per week (FT)	36 uur per week (FT)

Voor de Commandant brandweer wordt het bezoldigingsmaximum zoals omschreven in artikel 2.3 lid 1 WNT niet overschreden.

Overzicht functionarissen van wie de bezoldiging de maximale norm heeft overschreden.

Maximale WNT-bezoldigingsnorm 2016 bedraagt € 179.000 (art.2.3 lid 1 WNT)
Maximale WNT-ontslagvergoeding 2016 bedraagt € 75.000 (art.2.10 lid 1 WNT)

In 2016 zijn er door de VRH geen bezoldigingen of ontslagvergoedingen uitbetaald die de maximale WNT-norm hebben overschreden.

5.6 Ondertekening van de jaarrekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van de

Veiligheidsregio Haaglanden

Datum,

De Plaatsvervangend Voorzitter,

De Secretaris,

C.B. Aptroot

E.E. Lieben

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de

Veiligheidsregio Haaglanden

Datum,

De Plaatsvervangend Voorzitter,

De Secretaris,

C.B. Aptroot

E.E. Lieben

Accountants

Aan het bestuur van de
Veiligheidsregio Haaglanden
Postbus 52158
2505 CD DEN HAAG

Baker Tilly Berk N.V.
Scheveningseweg 80-82
Postbus 85745
2508 CK Den Haag
T: +31 (0)70 358 90 00
F: +31 (0)70 350 20 20
E: denhaag@bakertillyberk.nl
KvK: 24425560
www.bakertillyberk.nl

Referentie:
AR\ST\1003697\000001\001\ms

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva op 31 december 2016 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. het overzicht van baten en lasten over 2016;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 7 december 2016 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 900.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Conform het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 07 december 2016 dat wij aan het algemeen bestuur de tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 225.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarslag, in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. In dit kader is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het algemeen bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de het algemeen bestuur het voornemen heeft om de gemeenschappelijke regeling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Den Haag, 31 maart 2017

Baker Tilly Berk N.V.

Was getekend,

drs. A. Ruigendijk RA

Bijlagen

Bijlage 1. Kostenverdeelstaat

(bedragen in duizenden euro's)

kosten				kostendragers							
soort	Omschrijving	Totaal rekening	Herziene Begroting	Totaal rekening	120.1 Brandweertzorg rekening	120.2 Crisisbeh. rekening	120.3a MKB rekening	120.3b MKA rekening	120.4 GHOR rekening	120.5 Bevolkingszorg rekening	120.6 Bedr.voering rekening
		2016	2016	2015	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016
LASTEN											
0000	Niet in te delen onvoorzien	0	166	0	0	0	0	0	0	0	0
1110	Loonbetalingen en sociale premies	55.466	56.634	51.853	43.303	761	1.624	2.091	1.089	0	6.597
1150	Vergoedingen personeel	1.485	860	1.155	1.163	31	48	47	23	0	174
1200	Sociale uitkeringen (voormalig) personeel	4.004	4.332	4.563	3.963	0	0	42	0	0	-1
2210	Rente leningen	2.163	2.673	2.604	0	0	0	0	0	0	2.163
2230	Rente vaste activa	0	0	0	8	3	81	47	24	0	-163
2300	Afschrijving	5.987	5.384	5.724	51	4	492	251	127	0	5.062
3000	Personeel van derden	2.399	856	1.829	800	29	152	257	266	339	557
3100	Energie	1.062	1.461	1.291	0	0	0	0	0	0	1.062
3430	Aankopen goederen en diensten	22.044	21.806	22.466	5.342	404	1.521	754	378	179	13.463
6240	Overige verrekeningen van kostenplaatsen	0	0	0	25.202	1.151	668	486	543	34	-28.084
TOTAAL LASTEN		94.610	94.172	91.485	79.832	2.383	4.587	3.975	2.449	552	830
BATEN											
2210	Rente rekening courant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3000	Vergoeding voor personeel	572	0	285	159	135	46	25	4	0	203
3210	Huren	55	0	55	0	0	0	0	0	0	55
3400	Overige goederen en diensten	6.483	5.282	7.198	757	7	2.120	3.214	51	0	333
4110	Inkomstenoverdrachten van het Rijk	8.066	7.772	8.170	3.837	2.137	200	150	1.736	0	5
4240	Overige-inkomensoverdracht overheid (niet-Rijk)	78.076	78.788	77.096	73.489	321	2.277	610	702	510	166
TOTAAL BATEN		93.252	91.842	92.804	78.243	2.599	4.644	3.999	2.493	510	763
GEREALISEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-1.358	-2.330	1.319	-1.589	216	57	24	44	-42	-67
6000	Onttrekking bestemmingsreserves	2.564	2.330	802	2.115	22	55	71	37	30	233
6000	Toevoeging bestemmingsreserves	-138	0	-89	-9	0	-129	0	0	0	0
Mutatie bestemmingsreserves		2.426	2.330	713	2.106	22	-73	71	37	30	233
GEREALISEERD RESULTAAT		1.068	0	2.032	516	237	-16	95	80	-12	166

Bijlage 2. Personele sterkte en personeelslasten

(bedragen in duizenden euro's)

Organisatie-eenheid	Personele sterkte (fte)			Totaal salarissen en sociale lasten		
	Rekening (gemiddeld)	Begroting herziene	Rekening (gemiddeld)	Rekening	Begroting	Rekening
	2016	2016	2015	2016	2016	2015
HUIDIG PERSONEEL	Bezetting	Formatie	Bezetting			
Brandweezorg	663,4	653,0	640,0	43.417	44.266	40.372 *
Crisisbeheersing	10,1	9,0	5,1	760	661	601
Meldkamer	50,9	53,0	48,2	3.601	3.658	3.384
GHOR	13,9	15,0	12,6	1.089	1.184	977
Bedrijfsvoering	98,2	113,0	102,1	6.599	6.866	6.519
Totaal	836,5	843,0	808,0	55.466	56.634	51.853

* Bedragen zijn inclusief kosten vrijwilligers.

Vrijwilligers Brandweezorg	312,0	320,0	312,0	1.490	1.752	1.490
----------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

VOORMALIG PERSONEEL

(bedragen in duizenden euro's)

Organisatie-eenheid	Rekening 2016	Rekening 2015
Brandweezorg	3.963	4.475
Crisisbeheersing	0	0
Meldkamer	42	28
GHOR	0	0
Bedrijfsvoering	(1)	60
Totaal	4.004	4.563
Algemeen totaal	59.470	56.416

Bijlage 3. Inkomensoverdrachten

(bedragen in duizenden euro's)

Sector	Bijdrage	Verstrekker	2016	Herziene begroting 2016	2015	Toelichting
BZ / GHOR	BDUR	Min.V&J	7.821	7.772	7.831	
Telling			7.821	7.772	7.831	

Bijlage 4. Treasury

(bedragen in duizenden euro's)

Kasgeldlimiet	2016	2015
Omvang vlottende korte schuld		
- opgenomen gelden < 1 jaar	52.388	21.236
(1)	52.388	21.236
Vlottende middelen		
- uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar	42.220	8.865
- contante gelden in kas	3	3
- tegoeden in rekening-courant	460	87
- overige uitstaande gelden	0	0
- overlopende activa	2.156	2.516
(2)	44.839	11.471
Toets kasgeldlimiet		
- totaal netto vlottende schuld (3)=(1-2)	7.549	9.765
- toegestane kasgeldlimiet (8,2% van de begroting). (4)	7.722	7.722
Ruimte (5)=(4-3)	173	-2.043

(bedragen in duizenden euro's)

Renterisiconorm	2016	2015
renteherziening op vaste schuld o/g (1a)	0	954
renteherziening op vaste schuld u/g (1b)	0	0
renteherziening op vaste schuld (2)=(1a-1b)	0	954
nieuwe aangetrokken vaste schuld (3a)	4.000	2.000
nieuwe uitgezette lange lening (3b)	0	0
netto nieuwe aangetrokken vaste schuld (4)=(3a-3b)	4.000	2.000
betaalde aflossingen (5)	4.201	3.052
herfinanciering (6)=(laagste 4/5)	4.000	2.000
renterisico op vaste schuld (7)=(2+6)	4.000	2.954
renterisiconorm (8)=(12)	12.274	12.484
ruimte onder renterisiconorm (9)=(8-7)	8.274	9.530
berekening renterisiconorm:		
stand van vaste schuld per 1 januari (10)	61.370	62.422
bij ministeriële regeling vastgestelde percentage (11)	20%	20%
renterisiconorm (12)=(10x11)	12.274	12.484

Bijlage 5. Investeringsplan

(bedragen in duizenden euro's)

Sector	Omschrijving	Rekening 2016	Herziene begroting 2016	Vershil	Toelichting
BV	Automatisering	182	200	18	De stelpost automatisering is ingezet voor de aanschaf van hardware voor wifi en voor gebruikslicenties business intelligence. Deze investeringen waren niet gepland.
BZ	Voertuigen	1.244	2.088	844	In 2016 zijn alle dienstbussen en grote dienstauto's vervangen. Verder zijn twee kleine vrachtauto's en een haakarmvoertuig geleverd. De piketvoertuigen en het grote 4wd haakarmvoertuig zijn doorgeschoven naar 2017. Verder is er meetapparatuur voor de repressieve voertuigen aangeschaft.
	Repressieve middelen	128	1.686	1.558	De levering van uitrukkleding kon in 2016 niet gehaald worden. De gunning heeft wel plaatsgevonden en levering wordt in april 2017 verwacht. Er zijn zaklampen voor alle voertuigen geleverd.
	Instandhouding investeringen gebouwen	757	737	20	In 2016 is het nieuwe onderkomen van de vrijwilligers Honselersdijk opgeleverd. Verder is de PPMO-baan voor conditiemeting brandweerpersoneel gereed gekomen. Verder is er geïnvesteerd in duurzaamheid panden, de inrichting van de 8e etage gebouw Loosduinen en de installaties Oosterheem
MKA	Meldkamer De Yp Ondersteunings apparatuur meldkamer	0	167	167	De investering zal door de RAV worden gedaan.
VRH	Stelpost	200	200	0	De stelpost is ingezet voor een investering t.b.v. de inrichtingskosten voor het "project Driver" en een deel van de kosten voor de nieuwe kazerne Honselersdijk
Totaal		2.511	5.078	2.607	

Bijlage 6. Kosten overgangsregeling FLO

De geprognosticeerde kosten van de overgangsregeling FLO worden als voorschot via de gemeentelijke bijdragen bij de gemeenten in rekening gebracht. Aan het einde van het jaar volgt de afrekening op basis van de werkelijk gemaakte kosten.

De afrekening per gemeente ziet er voor 2016 als volgt uit:

(bedragen in euro's)

Gemeente	Subtotalen	Rekening 2016
Gemeente Delft		491.047
Buitengewone verlofregeling	439.713	
Levensloopregeling	111.881	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	26.923	
Inkomsten Loyalis uit levensloopregeling	-87.470	
Gemeente Den Haag		2.284.692
Buitengewone verlofregeling	1.735.703	
Levensloopregeling	677.109	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	95.195	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-223.315	
Gemeente Leidschendam-Voorburg		455.846
Buitengewone verlofregeling	413.011	
Levensloopregeling	70.511	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	26.513	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-54.189	
Gemeente Pijnacker-Nootdorp		63.978
Buitengewone verlofregeling	0	
Levensloopregeling	33.701	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	30.277	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	0	
Gemeente Rijswijk		184.070
Buitengewone verlofregeling	126.736	
Levensloopregeling	98.474	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	20.040	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-61.180	
Gemeente Wassenaar		11.487
Buitengewone verlofregeling	0	
Levensloopregeling	11.487	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	0	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	0	
Gemeente Zoetermeer		379.875
Buitengewone verlofregeling	360.883	
Levensloopregeling	126.324	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	29.360	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-136.692	
Telling	3.870.995	3.870.995

Bijlage 7. Overzicht gebruikte afkortingen

Afkorting	Toelichting
AB	Algemeen Bestuur
BTW	Belasting toegevoegde waarde
BZ	Brandweertzorg
CB	Crisisbeheersing
DBK	Digitale bereikbaarheidskaart
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag (overgangsregeling)
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GR	Gemeenschappelijke regeling
KLMO	Kwartiermakersorganisatie Landelijke Meldkamerorganisatie
MKA	Meldkamer ambulancezorg
MKB	Meldkamer brandweer
MVA	Materiële vaste activa
NSS	Nuclear Security Summit
OMS	Openbaar meldsysteem
RAV	Regionale ambulancevoorziening
SiSa	Single information Single audit
SIV	Snelle interventie voertuig
TAS	Tankautospuut
TWAZ	Tijdelijke Wet Ambulancezorg
VPB	Vennootschapsbelasting
VRC	Versterking Rampencoördinatie Crisisbeheersing
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
WAZ	Wet ambulancezorg
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOV	Waterongevallenvoertuig